

**ZAJEMANJE
UPORABNIŠKEGA
BESEDIŠČA KOT
OSNOVA ZA
RAZVOJ
GESLOVNIKOV**

mag. Špele Razpotnik

1

Maribor, DBM
22. 3. 2011

Video

VSEBINSKA OBDELAVA (1)

- Pomeni določanje predmetnih oznak, ki predstavljajo vsebino dokumentov v knjižničnem katalogu.
- Pomembno je vsebino dokumentov predstaviti na način, da je za uporabnike knjižničnih katalogov oziroma iskalce dokumenta čim lažje najdljiva.

VSEBINSKA OBDELAVA (2)

- Več načinov iskanja po katalogu: po avtorju, naslovu, letu izida, zbirki, vsebini ...
- Uporabniki ne poznajo vedno imen avtorjev ali naslovov knjig, ki jih iščejo, kar je pospešilo razvoj različnih orodij za iskanje gradiva tudi po vsebini.
- Iskanje po vsebini je moč izvajati v primeru, če so dokumenti tudi ustrezno obdelani.

VSEBINSKA OBDELAVA (3)

- Iskanje po vsebini predstavlja 60 % vseh iskanj v knjižničnem katalogu.
- Pomembno je, da se posvetimo **uporabnikom**, jim skušamo približati kataloge in tako pomagati doseči čim boljše iskalne rezultate.

VSEBINSKA OBDELAVA (4)

- Načini opisovanja in iskanja po vsebini v računalniških katalogih:
 - uporaba naravnega jezika,
 - s šiframi.
- Vsebino opisujemo:
 - S kontroliranimi slovarji,
 - z nekontroliranimi slovarji,
 - s klasifikacijskimi sistemi.

KONTROLIRANI SLOVARJI (1)

- Kontrolirani slovarji (tezavri, klasifikacijski sistemi, geslovniki, ontologije ...) so **organizirani** sezname besed in besednih zvez ali številčni sistemi, ki se uporabljajo za iskanje in opisovanje vsebine, z namenom **lažje** najti želeno informacijo v poplavi različnih dokumentov.

KONTROLIRANI SLOVARJI (2)

- Omogočajo konsistentno opisovanje; iskanje po pojmi (konceptih) in ne samo po besedah.
- Kontrolirani so do različnih stopenj.
- Nastali so iz potrebe po reševanju sinonimov, homonimov v besedišču, prav tako pa tudi različnih morfoloških oblik besed naravnega jezika, s ciljem da se za vsak opisan pojem v dokumentu ustvari enotna oblika.

PREDNOSTI KONTROLIRANIH SLOVARJEV

- Omogočajo zelo učinkovito iskanje po vsebini (velika natančnost in visok priklic).
- Nudijo priložnosti za ustanavljanje mrež za medsebojno sodelovanje dokumentacijskih služb, kar omogoča, da ne pride do podvajanja dela.
- So v pomoč geslilcem pri vsebinski obdelavi gradiva, kar zagotavlja večjo enotnost in konsistentnost pri vsebinski obdelavi.
- Omogočajo lahko izvedljiv sistem kontrole sinonimov in homonimov, dajejo možnost prikaza odnosov med predmetnimi oznakami/gesli.

ODNOSI MED IZRAZI

- **Ekvivalenčni:** odnos substitucije usmerjajo sopomenke in kvazisinonime določenega izraza na ustrezno predmetno oznako. Uporabniku omogočajo, da preko pojmov iz naravnega jezika pride do predmetnih oznak/gesel, ki jih uporabljamo v KS (WWW, UZ: Svetovni splet).
- **Hierarhični:** izražajo nadrejenost in podrejenost med pojmi. Nadrejeni pojem predstavlja razred, podrejeni pojem pa usmerja na izraze v istem razredu (BT Medicina, NT Pediatrija).
- **Asociativni:** odnosi sorodnosti, izražajo analogijo pomenov (in ne ekvivalence) med pojmi (vzgoja, GT: izobraževanje).

SLABOSTI KONTROLIRANIH SLOVARJEV

- Izdelava takšnih sistemov zahteva visoko usposobljen kader.
- Izdelava predstavlja velik finančni zalogaj.
- Potreben je kontinuiran postopek vključevanja, oziroma dodajanja novih predmetnih oznak v geslovnike oziroma slovarje ter spreminjanja in izločanja obstoječih.

UPORABNIKI IN ISKANJE PO VSEBINI V RAČ. KATALOGIH (1)

- Kljub kontroliranim slovarjem imajo uporabniki probleme pri iskanju po vsebini v računalniških katalogih.
- Uporabnik za učinkovito iskanje potrebuje veliko predznanja in izkušenj.
- Uporabnikova uspešnost pri iskanju ustreznih informacij je močno odvisna od njegove usposobljenosti za iskanje, poznavanja potencialnih virov in poznavanja terminologije določenega tematskega področja.
- Uporabljati mora znati različne uporabniške vmesnike, knjižnična orodja, obvladati veliko različnih načinov iskanja.
- Rezultati so pokazali, da otroci razumejo predmetne oznake v 32 %, odrasli 40 %, knjižničarji pa v več kot 53 %.

UPORABNIKI IN ISKANJE PO VSEBINI V RAČ. KATALOGIH (2)

- Za olajšanje iskanja in poizvedovanja po vsebini dokumentov v katalogih, podatkovnih zbirkah, je potrebno najprej raziskati značilnosti potencialnih uporabnikov.
- Potrebno je ugotoviti za kakšne namene iščejo informacije in ali bodo dokumente, ki jih vsebinsko obdelujemo iskali strokovnjaki ali laiki.
- Poznavanje uporabnikov omogoči, da lahko izpostavimo nekatere vidike.

PROBLEMI PRI ISKANJU PO VSEBINI V RAČ. KATALOGIH (1)

- Besede v iskalnih zahtevah so pogosto preveč/premalo specifične.
- Iskanje po vsebini je po naravi bolj abstraktno.
- Nerazumevanje predmetnih oznak.
- Nerazumevanje razlik med zbirkami in polji v zbirkah ter med kontroliranimi slovarji in ključnimi besedami.
- Nepoznavanje razlik med iskanjem po ključnih besedah in iskanjem po predmetnih oznakah iz kontroliranih slovarjev.

PROBLEMI PRI ISKANJU PO VSEBINI V RAČ. KATALOGIH (2)

- Pri oblikovanju poizvedb uporaba besed iz seznama izključenih besed.
- Izvajanje iskanja po ključnih besedah, kadar je možnost iskanja po predmetnih oznakah učinkovitejša.
- Neuporaba možnosti krajšanja, krnjenja besed.
- Nerazumevanje uporabe Boolovih operatorjev.
- Nepoznavanje napotil »glej«, »glej tudi«.

VPLIVI NA UPORABNIKA PRI ISKANJU V RAČ. KATALOGU

- Demografski vplivi.
- Vplivi družbenega okolja.
- Vpliv namena, vzrokov in razlogov iskanja.

GRADNJA GESLOVNIKA

ZAČETNA FAZA (1)

- Odločiti se moramo za katero vrsto uporabnikov gradimo geslovník.
- Pregledamo svoj informacijski sistem in podatkovno zbirko ter tip uporabnikov knjižnice.
- Izdelamo jasno metodologijo izgradnje geslovníka.
- Izgradnja naj poteka po v naprej določenih fazah.
- Pomagamo si z različnimi standardi in priporočili.

ZAČETNA FAZA (2)

- Preliminarna analiza potreb, želja in pogojev.
- Natančna določitev strokovnega področja in mejnih strokovnih področij.
- Določitev metode izdelave geslovnika, tip geslovnika, specifičnost geslovnika in število področij.

PRELIMINARNA ANALIZA:

Vsebina geslovnika:

- **Vsebinsko področje:** Določiti je potrebno meje posameznega področja, mejne znanosti in obrobna področja.
- **Vrsta informacije:** Tip dokumentov, vrsta informacij (bibliografske ...), koliko gesel bo geslovník vseboval in kakšne vrste bo.
- **Kvaliteta informacij:** Kakšna bo velikost (obseg) geslovnika zdaj in v prihodnosti.
- **Jezik:** Ali bomo imeli enojezični ali večjezični geslovník in v katerih vseh jezikih.

Uporaba in uporabniki geslovnika:

- **Potencialni uporabniki:** Kateri bodo naši potencialni uporabniki, kateri informacijski specialisti, ali bo krog uporabnikov velik ali majhen.
- **Poizvedbe:** Vrsta poizvedb (splošne, specifične, zahtevne, manj zahtevne).
- **Rezultati poizvedb:** Kakšna bosta priklíc in natančnost pri samem poizvedovanju.

Razpoložljiva sredstva in implementacija geslovnika:

- **Sredstva:** S kakšnim kadrom za izgradnjo geslovnika razpolagamo in kako bomo geslovník kasneje vzdrževali.
- **Implementacija:** Kje bo geslovník dostopen in kakšen vmesnik bomo uporabili.
- **Orodja za pomoč pri delu:** Ali obstaja podoben geslovník z našega izbranega področja, oziroma s katerimi drugimi podobnimi orodji in standardi si bomo lahko pomagali pri sami izdelavi.

NAČINI ZAJEMANJA BESEDIŠČA ZA IZGRADNJO GESLOVNIKA

- Za zbiranje izrazov obstajata dve empirični metodi:
 - analitična,
 - globalna.
- metoda »**od zgoraj navzdol**«
- metoda »**od spodaj navzgor**«
- Gesla lahko zbiramo s pomočjo različnih virov, ki jih Iflina načela poimenujejo:
 - po načelu o izvoru knjižničnega besedišča,
 - po načelu o izvoru **uporabniškega besedišča**.

IZVOR KNJIŽNIČNEGA BESEDIŠČA

- Izbiranje predmetnih oznak iz literature nekega strokovnega področja.
- Viri: slovarji, enciklopedije, različni strokovni priročniki ter referenčne publikacije.
- Pri zbiranju gesel si lahko pomagamo z obstoječimi kontroliranimi slovarji.
- Do obstoječe in veljavne terminologije lahko pridemo tudi s pomočjo pogovorov in nasvetov strokovnjakov, potencialnih uporabnikov.

IZVOR UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA

- Zajamemo tista gesla, ki jih uporabniki našega sistema uporabljajo pri svojih iskalnih zahtevah.
- Potrebno je zbrati gesla med potencialnimi uporabniki informacijskega sistema; tista gesla, ki predstavljajo njihova potencialna interesna področja.
- Možnost, da uporabniki sami izberejo besedišče iz literature, ki jim jo določimo.

METODE ZAJEMANJA UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA

- Intervjuji,
- anketni vprašalniki,
- opazovanje uporabnikov,
- sistemski dnevnik,
- folksonomije.

RAZISKAVA (1)

- Računalniški katalog KatNUK ,
- april in maj 2005,
- analiza terminologije, ki jo uporabniki uporabljajo pri iskanju po KatNUK,
- načini uporabe terminologije pri gradnji in dopolnjevanju geslovnika.

RAZISKAVA (2)

- Metoda: sistemski dnevnik,
- osredotočanje predvsem na iskanje uporabnikov po vsebini,
- kakšno besedišče uporabniki NUK uporabljajo pri izražanju svojih iskalnih zahtev,
- načini, kako uporabniško besedišče vključiti v SSSG.

SISTEMSKI DNEVNIK

- izpis podatkov iz systemskega dnevnika:
 - IP naslovi računalnikov
 - datum in čas iskanja
 - način iskanja
 - omejitve iskanja po jeziku
 - omejitve elektronskih publikacij
 - omejitve glede na vrsto gradiva
 - število zadetkov
 - opis, vsebina iskalnega izraza

ID	IP naslov	Datum/Čas iskanja	Način iskanja	Omejitev iskanja po jeziku	Omejitev na elektronske publikacije	Omejitev na vrsto gradiva	Čas iskanja	Število zadetkov	Iskalni izraz
1	/	1-APR-2005 06:54:18.73	BASIC	---	0	ALL	00.04	0	((PY=2005 AND (volk AND zlobec)))
2	/	1-APR-2005 06:54:21.92	BASIC	---	0	ALL	00.02	558	("andersen"/AU,CB)
3	/	1-APR-2005 06:54:27.83	BASIC	---	0	ALL	00.06	0	((("volk"/AU,CB (2N) "zlobec"/AU,CB AND PY=2005))
4	/	1-APR-2005 06:54:47.80	BASIC	---	0	ALL	00.08	1	((o AND srečni AND hišic

...

12	/	1-APR-2005 07:22:37.84	ADV	---	0	ALL	00.03	3748	SU="Slovarji"
13	/	1-APR-2005 07:24:06.27	BASIC	---	0	FILES	00.02	31	((slovar)/TI) AND FR=(LH LJ)
14	/	1-APR-2005 07:24:31.08	ADV	---	0	ALL	00.03	4	SU="vecjezicni slovarji"
15	/	1-APR-2005 07:24:53.89	ADV	---	0	ALL	00.02	246	SU="poliglotski slovarji"

...

142 6	/	2-APR-2005 12:34:53.55	BASIC	---	0	ALL	00.30	1	((psihološki(9N)modeli(9N)ir)teorije(9N)osebnosti)/TI
142 7	/	2-APR-2005 12:37:29.51	EXPERT	---	0	ALL	00.02	1	((AU=PLENČIČ* AND PY=1762))
142 8	/	2-APR-2005 12:37:32.40	ADV	---	0	ALL	00.02	1	AU="Plencic, Marko Anto 1705-1786"
142 9	/	2-APR-2005 12:40:39.22	BASIC	---	0	MON	00.03	5	((("pavčnik"/AU,CB AND (teorija(9N)prava)/TI))/mon (RT=R OR DT=D)) NOT RS
143 0	/	2-APR-2005 12:44:14.52	BASIC	---	0	ALL	00.02	1	((diplomac)/TI)

UDELEŽENCI RAZISKAVE

- Vsi uporabniki, ki so uporabljali KatNUK v aprilu in maju 2005.
- Raziskava je bila anonimna.

IZHODIŠČA RAZISKAVE

- kako, na kakšen način uporabniki najpogosteje iščejo informacije,
- kateri iskalni način najpogosteje uporabljajo in katere so njihove najpogosteje uporabljene iskalne strategije,
- kakšno besedišče uporabljajo pri iskanju oziroma oblikovanju iskalnih zahtev,
- katere napake se pojavljajo pri oblikovanju iskalnih zahtev,
- koliko odstotkov je iskalnih rezultatov brez zadetkov,
- koliko in kakšno je iskanje po vsebini,
- koliko odstotkov je iskalnih rezultatov z veliko oziroma z več kot 50 zadetki.

REZULTATI RAZISKAVE (1)

- Aprila 2005 zabeleženih 87.471 iskalnih poizvedb.
- Maja 2005 zabeleženih 85.311 iskalnih poizvedb.
- 30 % rezultatov iskanj neuspešnih (0 zadetkov).
- 52 % iskalnih rezultatov, ki so imeli od 1-50 zadetkov.
- Največ (89,1 %) iskalnih zahtev je izvedenih v enostavnem, osnovnem načinu iskanja.
- Največkrat iskano gradivo po avtorju (32 %), iskanje po vsebini (26 %) in iskanje po naslovu (25,5 %).

REZULTATI RAZISKAVE (2)

- Največ napak, najdenih pri pregledovanju zapisov iz systemskega dnevnika:
 - nepoznavanje načinov iskanja,
 - nepravilno oblikovanje iskalnih zahtev,
 - napačno črkovanje, oziroma zatipkani iskalni izrazi,
 - hkratna uporaba slovenskih in tujih iskalnih, izrazov v okviru istega iskanja.

REZULTATI RAZISKAVE (3)

- Težave, s katerimi se uporabniki najpogosteje srečujejo pri iskanju v računalniškem katalogu:
 - nepoznavanje pravil tvorjenja predmetnih oznak,
 - ne znajo oblikovati iskalnega izraza,
 - ne vedo, v katero polje naj iskalni izraz vpišejo,
 - predmetne oznake oblikujejo v tujih jezikih,
 - uporabniki ne vedo, da imajo na voljo tri različne načine iskanja in jih ne uporabljajo pravilno.

ISKANJE PO VSEBINI V KatNUK

- Iskanja po vsebini je bilo v računalniškem katalogu KatNUK v aprilu 2005 27,5 %, v maju pa 25 %.
- Največ uporabniki iščejo po vsebini v osnovnem načinu iskanja.
- 7 % iskalnih zahtev z rezultatom nič zadetkov.

NAČINI ZAJEMANJA UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA

NAČINI ZAJEMANJA UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA

- Zajemanje uporabniškega besedišča s pomočjo analize **systemskega dnevnika**,
- zajemanje uporabniškega besedišča s pomočjo **folksonomij**,
- zajemanje uporabniškega besedišča iz **vnaprej pripravljenih obrazcev**.

ZAJEM UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA S POMOČJO ANALIZE SISTEMSKEGA DNEVNIKA KatNUK

- Narejen na **osnovi izpisa rezultatov iskanj po vsebini**, pri katerih je bilo število zadetkov nič.
- Izpis besedišča, ki so ga uporabniki uporabili pri vnašanju iskalnih zahtev.
- Namen tega seznama je v tem, da **pojme lahko po potrebi dodamo v naš geslovnik**, oziroma jih uporabimo kot kazalke ali vodilke na že obstoječe predmetne oznake v geslovniku.
- V geslovnik lahko vključimo tudi besedišče, ki ga uporabniki uporabljajo in razumejo.

PRIMER VKLJUČEVANJA ISKALNIH REZULTATOV V GESLOVNIK SSSG

- Možnost primerjave iskalnih izrazov, ki smo jih izpisali iz systemskega dnevnika s predmetnimi oznakami.
- Veliko iskalnih izrazov že vključenih v geslovník v obliki predmetnih oznak.

ZAJEM UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA S POMOČJO FOLKSONOMIJ

KAJ JE FOLKSONOMIJA?

- Prvi definiral Thomas Vander Wal
- Folksonomija = *taksonomija + folk*
- Je ljudsko klasifikacijsko orodje in omogoča klasificiranje digitalnih dokumentov.
- Imenujemo jo tudi »družbena« klasifikacija.
- *ethnoclassification, social classification, collaborative tagging, social classification, social indexing, social tagging*

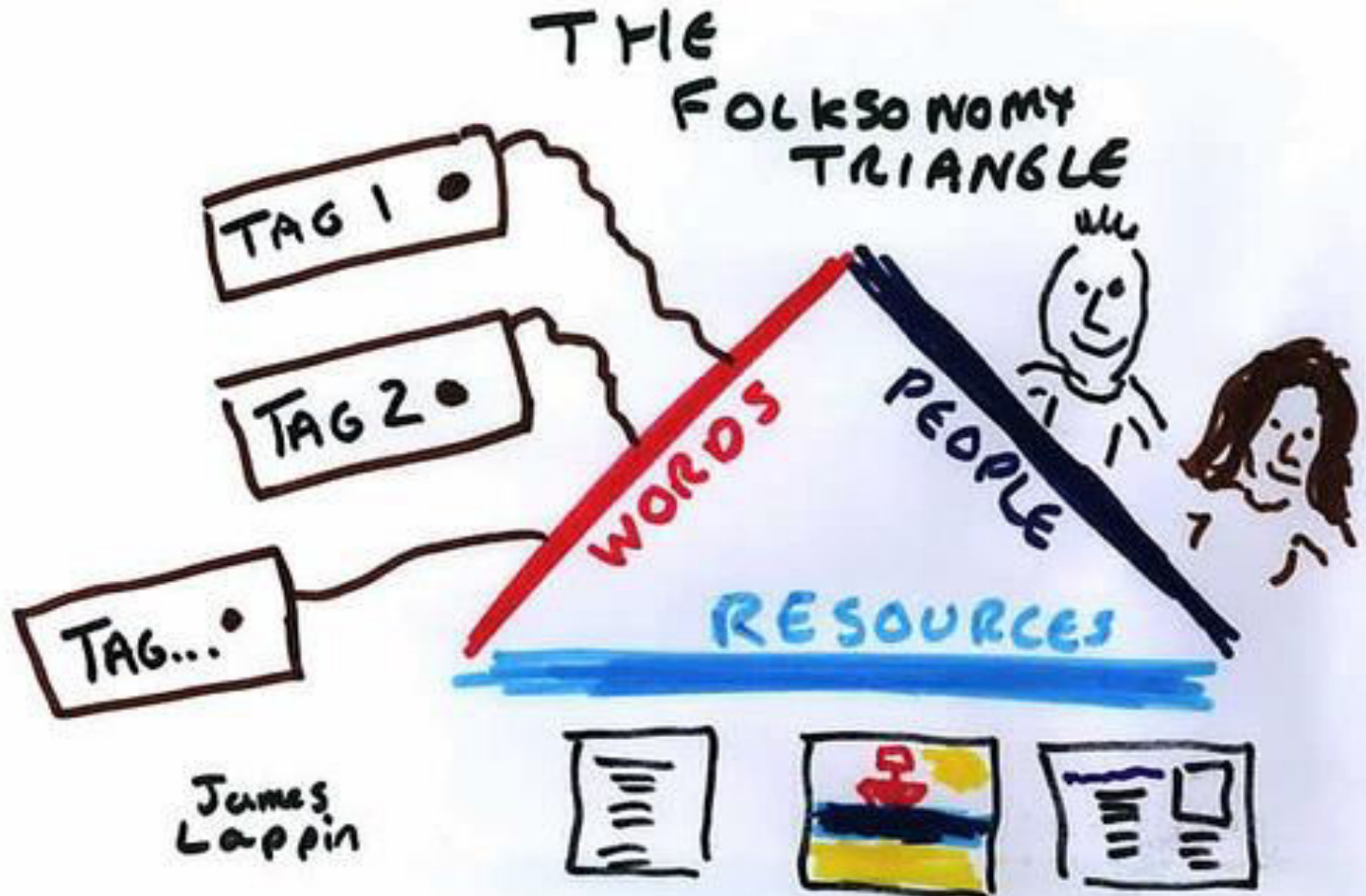

KAJ JE FOLKSONOMIJA? (2)

- Izdela jo skupina ljudi, ki jo tudi uporablja in z drugimi uporabniki deli digitalne dokumente, le-ti so dostopni preko interneta, z dodajanjem oznak v naravnem jeziku.
- Primer: Del.icio.us, Flickr ...

KAKO NASTANE FOLKSONOMIJA?

(1)

KAKO NASTANE FOLKSONOMIJA?

(2)

- Decentraliziran, družben pristop zbiranja in izdelave metapodatkov za digitalne dokumente.
- Izdela jo skupina ljudi, ki jo tudi uporablja in z drugimi uporabniki deli digitalne dokumente, ki so dostopni preko interneta.
- Opisujemo spletne strani, slike, videoposnetke, knjige, tekste itd.
- Z dodajanjem OZNAK v naravnem jeziku.

ZA KAKŠEN NAMEN?

- Folksonomije niso samo preprosto označevanje (ang. *tagging*) nečesa za osebno uporabo, so tudi skupek informacij, ki jih obiskovalci opišejo s skupnimi močmi.
- Moč folksonomije ni samo v ustvarjanju oznak, ampak v ljudeh in povezovanju med njimi.

VRSTE FOLKSONOMIJ

- **Široke** folksonomije (ang. *broad folksonomy*).
- **Ožje** folksonomije (ang. *narrow folksonomy*).
- Široke folksonomije so folksonomije, kjer veliko uporabnikov opisuje isti dokument.
- Ožje folksonomije so folksonomije, kjer eden ali manjše število uporabnikov opisuje isti dokument.

OZNAKA (ang . *tag*) (1)

- **Prosto oblikovana ključna beseda**, oznaka, metapodatek, ki ga ustvari uporabnik pri opisovanju svojih dokumentov na internetu.
- Oznake so v **skupni rabi**, pri čemer tvorci teh oznak uporabljajo tudi oznake ki so jih izdelali drugi.

Popular Tags

design

blog

video

software

tools

music

programming

webdesign

reference

tutorial

art

web

howto

javascript

free

linux

web2.0

development

google

inspiration

OZNAKA (2)

- ni kontrole med pojmi:
 - nedosledna uporaba ednine in množine,
 - uporabljajo se sinonimi in homonimi,
 - uporabljajo se tudi novotvorjeni pojmi in izrazi izključno za osebno rabo (npr. 2READ),
 - »rok trajanja« novotvorjenih oznak je lahko zelo kratek in nerazumljiv drugim.

OBLAK OZNAK (ang. *tag cloud*)

- Grafična prikaz priljubljenosti oznak.
- Velikost označevalne besede je odvisna od njene relativne priljubljenosti.
- Flickr je bil med prvimi, ki je uporabil oblak oznak.

OBLAK OZNAK(2)

africa amsterdam animal animals **april** architecture art australia baby barcelona
 beach berlin **birthday** black blackandwhite blue boston building bw california
 cameraphone camping canada canon car cat cats chicago china
 christmas church city clouds color concert day dc dog dogs england europe
family festival film florida flower flowers food france **friends** fun
 garden geotagged germany girl graffiti green halloween hawaii hiking holiday home
 honeymoon hongkong house india ireland island italy japan july kids lake landscape
 light london losangeles macro march may me mexico moblog mountain mountains
 museum music nature new newyork newyorkcity newzealand night nikon nyc
 ocean paris park party people photo portrait red river roadtrip rock rome san
 sanfrancisco school scotland sea seattle show sky snow spain spring street
 summer sun sunset sydney taiwan texas thailand tokyo toronto travel tree
 trees trip uk urban usa vacation vancouver washington Water
 wedding white winter yellow york zoo

A word cloud featuring various terms related to library science and user experience. The words are arranged in a non-linear fashion, with some being significantly larger than others. The colors used include shades of green, orange, red, and brown. The largest word is 'uporabniki' (users) in a dark green color. Other prominent words include 'predmetneoznake' (subject labels) in orange, 'knjižnice' (libraries) in dark red, and 'ključnebesede' (keywords) in orange. Smaller words include 'OPAC', 'gesljenje', 'knjižničarji', 'geslovniki', 'Web', 'folksonomije', 'katalogi', 'vsebina', and 'listkovnikatalogi'.

OPAC
gesljenje
knjižničarji
knjižnice
ključnebesede
katalogi
uporabniki
predmetneoznake
gesla
geslovniki
Web
folksonomije
listkovnikatalogi
vsebina

ZNAČILNOSTI FOLKSONOMIJ

- Pri iskanju **ne** dosežejo **dovolj natančnosti** pri različnih svetovnih jezikih, saj uporabniki v večini uporabljajo in opisujejo dokumente v angleškem in nemškem jeziku.
- Vsak dan se na spletu rodi kakšna **nova** folksonomija.
- **Slaba kontrola sinonimov**, vendar imajo zadnje izdaje programov pogosto funkcijo korelacije med gesli. Te kažejo na sorodne oznake, ki so jih ljudje uporabili v kombinaciji z danimi oznakami, ki opisujejo isti dokument.

ZNAČILNOSTI FOLKSONOMIJ

- Med oznakami niso vzpostavljeni hierarhični odnosi.
- So le linearni prikazi oznak in težko je pričakovati, da bodo ljudje uporabili kompleksno strukturo oznak za opis svojih dokumentov in dokumentov drugih spletnih strani.
- Niso najprimernejše za natančno poizvedovanje, temveč so namenjene predvsem brskanju po dokumentih.

ZNAČILNOSTI FOLKSONOMIJ

- Vključujejo vsakogar, kar pomeni, da lahko **vsak posameznik** prispeva svojo vsebino in sodeluje pri gradnji folksonomije.
- Vsebujejo besede in **besedišče** vsakogar, **brez cenzure** in izjeme.
- **Ni** centralne redakcije in **normative**, pogleda od zgoraj navzdol in vsak glas dobi mesto v njih.

ZNAČILNOSTI FOLKSONOMIJ

- Preko njih lahko raziščemo obširen niz tematik, ki zanimajo uporabnike interneta in različne populacije ljudi po svetu.
- Vključujejo originalne ideje in predstavljajo stično točko interesov manjših delov populacije in množice.
- Uporabniki imajo **možnost prostega oblikovanja**, prevzemanja ali zavračanja gesel, ki so bila narejena v repozitoriju in so postala del normative s svojim lastnim besediščem.

ZAKAJ FOLKSONOMIJA? (1)

- Obsega naloge poizvedovanja po informacijah v širšem smislu.
- Kontrolirani slovarji dostikrat niso praktični in ekonomsko prožni v primerih, kjer je lahko označevanje uporabno.
- Gradnja, vzdrževanje in uveljavljanje kontroliranih slovarjev so pogosto predragi postopki.
- Čas in učenje.

ZAKAJ FOLKSONOMIJA? (2)

- S pomočjo uporabnikovih oznak spoznamo nove načine razmišljanja o klasifikaciji in lahko zgradimo nove aplikacije za organizacijo in delitev znanja, ki bodo vključevale tudi uporabniški pristop.
- Izkazalo se je, da želi posameznik tudi sam klasificirati / kategorizirati, rangirati in urejati stvari.

ZAKAJ FOLKSONOMIJA? (3)

- je v prvi vrsti pomembno, da določen dokument opiše za svoje potrebe in uporabo, v drugi vrsti tudi za souporabnike sistema.
- Izbira besede, ki so mu najbližje, najbolj poznane in razumljive.
- *Nasprotno je pri geslovnikih, pomembna je množičnost in vzajemnost.*

ZAKAJ FOLKSONOMIJA? (4)

- Zaradi narave svojega nastajanja so relativno poceni.
- Čeprav kot take v knjižnici niso posebno uporabne, jih lahko s pridom izkoristimo pri gradnji kontroliranih slovarjev, predvsem pri zbiranju besedišča, ter gradnji odnosov med izrazi (asociativni, ekvivalenčni).

ZAJEMANJE UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA ZA GESLOVNIK S POMOČJO FOLKSONOMIJ (1)

- Izkoristimo jih pri gradnji geslovnika, predvsem pri zbiranju uporabniškega besedišča.
- So blizu jeziku in mentalnim modelom uporabnikov.
- Pogledamo, kako so uporabniki opisali določen dokument, ki je vključen v folksonomijo in ta dokument primerjamo z opisom dokumenta v računalniškem katalogu knjižnice.

PRIMERJAVA FOLKSONOMIJE Del.icio.us IN GESLOVNIKA LCSH

- Narejena primerjava predmetnih oznak spletnih strani.
- Zanimalo me je, v kolikšni meri se besedišča obeh vzorčnih skupin pokrivajo.
- Ali se uporablja enaka terminologija pri vsebinskem opisu istih dokumentov?
- V Del.icio.us veliko več oznak kot v računalniškem katalogu predmetnih oznak.
- V povprečju označujejo v obeh "katalogih" po 2 - 4 predmetne oznake.

Primer 1: Spletna stran Board of Governors of the Federal Reserve System

(<http://www.federalreserve.gov>) (stanje na 31. 7. 2006)

LC Control No.: 2003557724

Type of Material: Book (Print, Microform, Electronic, etc.)

Main Title: Board of Governors of the Federal Reserve System [electronic resource].

Published/Created: Washington, DC : Board of Governors of the Federal Reserve System

Related Names: [Board of Governors of the Federal Reserve System \(U.S.\)](#)

Description: Began in 2002?

Computer File Information: Mode of access: World Wide Web.

Subjects: [Board of Governors of the Federal Reserve System \(U.S.\)](#)

[Federal Reserve banks.](#)

[Monetary policy--United States.](#)

[Credit--United States.](#)

[Finance--United States.](#)

Slika 7: Del bibliografskega in vsebinski opis spletne strani Board of Governors of the Federal Reserve System v katalogu Kongresne knjižnice

del.icio.us / url

» del.icio.us history for

Board of Governors of the Federal Reserve
<http://www.federalreserve.gov/>

this url has been saved by 90 people.
[save this to your favorites](#)

common tags [cloud](#) | [list](#)

30	economics
21	finance
21	government
15	business
10	usa
9	economy
7	banking
6	reference
5	bank
5	money
4	central
4	federal
4	rates
3	fed
3	financial
3	forex
3	news
3	reserve
2	federal-reserve
2	imported
2	interest
2	investment
2	research
2	science
2	stocks

Slika 8: Opis spletne strani Board of Governors of the Federal Reserve System v Del.icio.us

Primerjava predmetnih oznak LCSH in oznak spletne strani Board of Governors of the Federal Reserve System v katalogu Kongresne knjižnice in v folksonomiji Del.icio.us

	LCSH	Del.icio.us
Število predmetnih oznak in določil	6	25
Število enakih predmetnih oznak in določil ¹⁹	2	2
Število različnih predmetnih oznak in določil ²⁰	4	23

Finance; Federal Reserve

ZAJEMANJE UPORABNIŠKEGA BESEDIŠČA IZ VNAPREJ PRIPRAVLJENIH OBRAZCEV

OBRAZCI ZA PREDLOGE NOVIH PREDMETNIH OZNAK

- Zbiranje besedišča s pomočjo vnaprej narejenih obrazcev za predloge novih predmetnih oznak.
 - [Spletni splošni slovenski geslovník](#)
- Uporabniki pri iskanju v računalniškem katalogu uporabijo predmetno oznako, ki je niso našli v geslovníku ali jo pogrešajo v geslovníku in jo tako predlagajo katalogizatorjem, da jo lahko le-ti vključijo v geslovník.
- Ta način je bolj dolgotrajen in od uporabnika zahteva več samoiniciativnosti.

ZAKLJUČEK (1)

- Možnosti izbire načina zajema uporabniškega besedišča ostajajo odprte.
- Naša odgovornost je, da izkoristimo funkcijo in funkcionalnost računalniških katalogov in jih prilagodimo našim uporabnikom.
- Naša najpomembnejša naloga je sistematično spremljanje novih trendov in prilagoditev letih našim uporabnikom.

ZAKLJUČEK (2)

- Geslovniki, ki vključujejo tudi uporabniško besedišče so lažje razumljivi, bolj uporabni in tako bolje služijo svojemu namenu.
- Uporabniki takšnih geslovnikov lažje in hitreje pridejo do informacij.
- Pri oblikovanju iskalnih zahtev imajo manj težav in delajo manj napak.